

Așa cum declara secretarul general al partidului „Nu se poate vorbi de realizarea securității în Europa, ca de altfel în întreaga lume, atât timp cât nu se trece în mod ferm la dezarmare și, în primul rînd, la dezarmarea nucleară”.

În condițiile acumulării uriașe de armament nuclear, care poate să distrugă omenirea de mai multe ori, să anihileze înseși condițiile existenței vieții pe Pămînt, problema securității în Europa, în lume, se pune cu totul diferit; cum un război nuclear nu ar putea fi cîștagat, ci ar duce la distrugerea omenirii, și însăși existența armelor nucleare reprezintă pericolul de moarte pentru om, garantarea securității presupune, în primul rînd, eliminarea armelor nucleare și, în al doilea rînd, trecerea hotărîră la reducerea armamentelor convenționale, datorită atit perfecționării armelor convenționale care au ajuns să aibă efecte de distrugere apropiate de cele ale armelor de distrugere în masă, ca și datorită intercondiționărilor care se fac între dezarmarea nucleară și cea convențională.

Fără a relua cunoșteata dispută privind relația dintre securitate și dezarmare, trebuie să constatăm de la început că acumularea de armament, cursa înarmărilor nu au adus niciodată mai multă securitate; experiența arată că cele două războaie mondiale au fost precedate de o intensă cursă a înarmărilor, cantitativă și calitativă.

În concepția României, se impune o gîndire și o abordare nouă a problemelor războiului și păcii, care să pornească de la faptul că, în condițiile actuale, un nou război mondial și, în general, orice război sint de neconcepțut; se impune să se renunțe la concepția anaeronică, primitivă, potrivit căreia armele nucleare ar contribui la întărirea capacitatii de apărare, la securitatea statelor și la menținerea păcii în lume; dimpotrivă, ele sporesc insecuritatea, fac să crească primejdiiile la adresa păcii și vieții tuturor popoarelor lumii.

2. Această situație începe să fie înțeleasă tot mai mult pe continentul european, de forțe politice tot mai largi. În ultimii ani s-a creat un climat politic mai bun, care deschide posibilitatea realizării unor progrese, a trecerii la măsuri efective de dezarmare.

În direcția evoluțiilor pozitive, prezintă o deosebită importanță încheierea cu succes a Conferinței de la Stockholm și convenirea unui prim set de măsuri de încredere și securitate semnificative din punct de vedere militar — notificarea prealabilă a unor activități militare, observarea anumitor activități militare, trimiterea de calendar anuale privind activitățile planificate, notificarea cu mai mult timp înainte a unor activități militare de anvergură, ca și verificarea respectării prevederilor acceptate.

Adoptarea acestor măsuri ca și trecerea la aplicarea lor efectivă de toate statele participante, demonstrează încă odată că este posibil să se ajungă la înțelegeri acceptabile pentru toate părțile, inclusiv în domeniul militar, atunci cînd se manifestă realism și se negociază cu spirit de răspundere.

A fost, totodată, confirmată vitalitatea procesului general-european în domeniul său cel mai sensibil, conturîndu-se perspectiva trecerii la măsuri reale de oprire a cursei înarmărilor și de dezarmare.

Pozitîile exprimate de conducătorii URSS și SUA, la cele două întîlniri de la Geneva și Reykjavik, propunerile enunțate de țările participante la Tratatul de la Varșovia în documentele lor, mai ales în Ape-lul din iunie 1986, ea și pozitîile exprimate de țările membre ale NATO în declarațiile de la Bruxelles și Reykjavik, lasă să se intrevadă unele puncte

de convergență și direcții de preocupare similare. La negocierile sovieto-americane de la Geneva se negociază, pentru prima dată, eliminarea unor clase întregi de arme nucleare. La reuniunea general-europeană de la Viena au fost prezentate propuneri pentru convocarea unei conferințe a statelor participante la dezarmare convențională în Europa și au inceput consultări între statele membre ale celor două alianțe militare cu privire la mandatul și organizarea unei asemenea conferințe.

Pentru prima dată după cel de al doilea război mondial sunt posibilități să fie eliminate o întreagă categorie de arme nucleare din Europa și să se treacă la negocierea altor măsuri de dezarmare. Nu pot fi însă ignoreate dificultățile care stau încă în fața unei asemenea evoluții. Situația internațională continuă să fie deosebit de serioasă și complexă; acționează în continuare forțe puternice, care se pronunță pentru confruntare, cercurile militaro-industriale promovează dezvoltarea și amplasarea de noi arme, ceea ce creează o situație de incertitudine în ceea ce privește echilibrul militar actual și viitor; există încă diferențe apreciabile de interese și orientări între țările din Europa occidentală și SUA, între țările vest-europene între ele; toate acestea pot crea dificultăți în calea încheierii unor acorduri de dezarmare, a trecerii la măsuri care să reducă nivelul prezenței și al confruntării militare pe continent.

În etapa actuală trebuie, de aceea, să se acționeze în mod riguros pentru unirea tuturor eforturilor, pentru folosirea la maximum a posibilităților de a declanșa un proces de negocieri și măsuri efective de dezarmare, în primul rînd nucleară, de reducere a armamentelor, efectivelor și cheltuielilor militare în Europa.

3. În concepția României, fundamentată și promovată consecvent de tovarășul Nicolae Ceaușescu, securitatea europeană presupune un sistem de angajamente clare și de măsuri concrete, de natură să ducă la excluderea forței și a amenințării cu forță în raporturile dintre state pe continent, să ofere tuturor statelor garanții depline că se află la adăpost de orice agresiune, se pot dezvolta liber și participă în mod neîngrădit la cooperarea internațională, în conformitate cu propria lor voință într-un climat de respectare a independenței și suveranității naționale, de neamestec în treburile interne și deplină egalitate în drepturi a tuturor statelor și popoarelor.

Această concepție are ca element fundamental excluderea folosirii forței și amenințării cu forță; de fapt, aceasta este principala primejdie pentru securitate și pace. Principala problemă care stă în fața statelor continentului nostru, pe teritoriul căruia au izbucnit cele două războaie mondiale, este de a lua măsurile necesare pentru a exclude folosirea forței și a amenințării cu forță, pericolul de război.

Se pune problema, deci, a unei noi abordări, a unei noi vizioni asupra dimensiunii militare a securității în Europa, în sensul de a se renunța la mitul securității prin forță, pe calea utilizării mijloacelor militare și a manipulării nivelurilor de înarmare, de a stabili și accepta o alternativă ne-militară a asigurării securității fiecărui stat, a securității europene în ansamblu.

În ceea ce privește angajamentele de a nu recurge la folosirea forței și la amenințarea cu forță, acestea există parțial în Carta ONU și în Actul final de la Helsinki. Alte documente internaționale sunt în curs de elaborare, formularea și aprofundarea obligațiilor statelor în acest domeniu fiind un proces continuu.

Este necesar, ca în relație directă cu aceste angajamente asumate, să se adopte măsuri care să ducă la reducerea și distrugerea posibilităților și mijloacelor de forță, în esență să se treacă la reducerea efectivă a armamentelor și a forțelor armate, a nivelului activităților militare, a confruntării militare pe continent. Aceasta presupune, desigur, un climat de înțelegere și incredere reciprocă, precum și menținerea unui echilibru militar și eliminarea posibilităților ca în procesul dezarmării unele state să obțină avantaje, iar securitatea altora să fie periclitată.

A devenit evident că acumularea de noi tipuri de armament, în primul rînd nuclear, în Europa, în lume, este de natură să creeze periole din ce în ce mai mari pentru pace și securitate, că singura cale spre întărirea securității este trecerea la dezarmare. Acest lucru este tot mai mult recunoscut în toate țările lumii.

4. Securitatea popoarelor europene reclamă în primul rînd, așa cum a afirmat în mod repetat președintele României, retragerea și eliminarea tuturor armelor nucleare de pe continent. În cadrul concepției globale privind necesitatea de a se acționa cu prioritate pentru dezarmarea nucleară, ca parte integrantă a unui proces care să alibă ca obiectiv final lichidarea și punerea în afara legii a tuturor armelor nucleare, România s-a pronunțat intotdeauna, atât înaintea întîlnirii conducătorilor URSS și SUA de la Reykjavik, cit și după aceasta, pentru soluționarea problemei retragerii rachetelor cu rază medie de acțiune din Europa, ca prim pas spre eliminarea armelor nucleare din Europa, fără a o condiționa de alte elemente ale negocierilor sovieto-americane.

Ca urmare a propunerilor prezentate atât de URSS, cit și de SUA, se poate aprecia că sunt posibilități reale de a se ajunge într-un timp scurt la un acord în vederea eliminării rachetelor nucleare cu rază medie de acțiune. De asemenea, sunt posibilități să fie eliminate rachetele cu rază mai scurtă de acțiune sau să înceapă negocieri în acest scop.

Având în vedere că prezența armelor nucleare în Europa privește nemijlocit toate statele europene, afectând în mod direct securitatea fiecărui din ele, toate popoarele continentului au dreptul, și îndatorirea să acționeze cu hotărîre și să contribuie la realizarea, în cel mai scurt timp, a unui acord între Uniunea Sovietică și Statele Unite ale Americii în vederea reducerii și eliminării armelor nucleare de pe continent.

În acest sens, la Reuniunea general-europeană de la Viena, delegația română a propus stabilirea unui comitet al țărilor europene care să acționeze împreună cu SUA și URSS, în mod corespunzător, în cadrul negocierilor pentru retragerea rachetelor cu rază medie de pe continent, pentru eliminarea tuturor armelor nucleare din Europa.

Acordind cea mai mare importanță înfăptuirii măsurilor de reducere și eliminare a armelor nucleare, președintele Nicolae Ceaușescu consideră că este necesar să se treacă totodată la măsuri concrete și eficiente de reducere substanțială a armamentelor convenționale, astfel încît pînă în anul 2000 să se realizeze o reducere cu cel puțin 50 la sută a armamentelor, efectivelor și cheltuielilor militare. În acest sens, Apelul-program adoptat de statele participante la Tratatul de la Varșovia în iunie 1986, privind reducerea cu 25 la sută a armamentelor, efectivelor și cheltuielilor militare pînă în 1990, ar constitui o primă etapă importantă în dezarmarea convențională. România consideră că propunerile formulate de țările socialiste constituie o bună bază de discuție, ca și o serie de propunerile ale statelor membre ale NATO.

Demonstrind în fapt voința de pace a poporului român, țara noastră a trecut, începînd din anul 1986, în urma referendumului național, la reducerea unilaterală cu 5% a armamentelor, efectivelor și cheltuielilor militare și a adresat tuturor statelor, în primul rînd celor din Europa, apelul de a adopta și ele măsuri similare.

Pornind de la convingerea că reducerea substanțială a armamentelor, efectivelor și cheltuielilor militare, sub un control strict, care să asigure echilibrul de forțe la un nivel cît mai scăzut, reprezintă o necesitate vitală pentru pacea și securitatea în Europa, și în întreaga lume, România s-a pronunțat pentru o conferință general-europeană de dezarmare convențională, ca și pentru trecerea la negocieri între statele membre ale celor două alianțe militare.

La Reuniunea general-europeană pentru securitate și cooperare ale cărei lucrări se desfășoară la Viena, România a propus organizarea unei conferințe de dezarmare convențională în Europa, cu participarea tuturor țărilor de pe continent, care să examineze măsuri efective de reducere a forțelor armate și armamentelor. Totodată, s-a pronunțat în favoarea începerii la Viena a discuțiilor preliminare între statele din cele două alianțe militare, în vederea organizării tratativelor în această problemă.

După cum este cunoscut, țara noastră a salutat încheierea cu succes a Conferinței de la Stockholm pentru creșterea increderei și securității și pentru dezarmare în Europa, care, prin rezultatele ei, a demonstrat că este posibil să se ajungă la acorduri corespunzătoare în acest domeniu și a creat premise pentru trecerea la o nouă etapă, în cadrul căreia să se anageze negocieri de dezarmare reală în Europa. La Reuniunea general-europeană de la Viena, România a propus ca, în același timp cu reducerea substanțială a armamentelor convenționale, să fie examineate și adoptate noi măsuri de incredere, vizînd îndeosebi interzicerea demonstrațiilor de forță și manevrelor de anvergură, îndeosebi a celor multinaționale, în apropierea frontierelor altor state, limitarea activităților militare ale celor două alianțe, crearea unor zone denuclearizate și demilitarizate, desființarea bazelor militare străine și retragerea trupelor aflate pe teritoriile altor state.

5. În concepția României, a președintelui Nicolae Ceaușescu, este momentul să inceapă, în Europa, un proces real de dezarmare; ceea ce este determinant este voința politică a statelor participante de a întreprinde un asemenea proces; în realizarea acestui obiectiv, poate fi acceptat atât cadrul general-european, cit și un alt cadră, cu participarea statelor membre ale celor două alianțe, fără însă a scoate problemele dezarmării din contextul general al CSCE.

Procesul general-european, activitatea politico-diplomatică, au continuat în cadrul unui mare număr de reunii — sintem la a 3-a reuniune general-europeană după Conferința de la Helsinki, și au avut loc un mare număr de reunii de experti — dar în paralel a continuat și cursa înarmărilor într-un ritm accelerat iar negocierile de dezarmare nu au dus și nici un rezultat.

S-a creat astfel un decalaj între dialogul politico-diplomatic, bilateral și multilateral, pe plan european, și evoluția situației militare pe continent.

Or, este evident că această evoluție contradictorie nu poate să se prelungescă; absența măsurilor de dezarmare, înrăutățirea situației pe plan militar, este de natură să afecteze profund dialogul politic, căci nu

pot să existe securitate și cooperare, în condiții de amenințare și confruntare militară.

De aceea, este un moment crucial pentru procesul general-european de securitate și cooperare inițiat la Helsinki; dacă statele participante nu vor găsi căile și mijloacele pentru a începe un efort hotărît și a adopta măsuri concrete de dezarmare pe continent, de reducere a confruntării și pericolului de război, însăși credibilitatea procesului, a angajamentelor față de obiectivele securității și cooperării pe continent, va fi profund afectată.

Firește, securitatea Europei nu poate fi garantată decit în condițiile în care este menținută și întărită securitatea întregii omeniri, sint soluționate problemele majore care creează situația de instabilitate și insecuritate actuală, între care infăptuirea dezarmării generale și complete, lichidarea subdezvoltării, incetarea focarelor de conflict și tensiune și soluționarea diferențelor prin mijloace pașnice, prin negocieri.

Pe plan european, alături de dezarmare, înfăptuirea securității reclamă și întărirea colaborării și a dialogului politic, a cooperării economice și în alte domenii, dezvoltarea raporturilor de bună vecinătate.

Abordarea românească, a tovarășului Nicolae Ceaușescu, privind infăptuirea securității europene, a dezarmării pe continent este prin urmare expresia unei abordări coerente, cuprinzătoare, privind raporturile dintre statele din Europa. El izvorăște din concepția unei Europe unite, a inteligenției, păcii și colaborării, cu respectarea sistemelor social-economice diferite, a suveranității și independenței fiecărui stat.